

DE REFORMATIE

WEEKBLAD TOT ONTWIKKELING VAN
HET GEREFORMEERDE LEVEN

DIE UWE JEUGD VERMEUWT ALS EENS ARENDS PSALM 103

Onder redactie van Prof. Dr V. Hepp, Dr K. Schilder, Dr C. Tazelaar en Prof. Dr J. Waterink

Medewerkers: Dr H. A. van Andel, Solo; Dr R. E. van Arkel, Utrecht; Dr Henry Beets, Grand Rapids; Dr C. Bonma, Zwolle; Dr K. Fernhout, Vriesland; Prof. Dr F. W. Groshede, Amsterdam; Prof. Dr T. Hoekstra, Kampen; Dr G. Keizer, De Steeg; Dr B. A. Knoppers, Amsterdam; Dr J. G. Kunst, Arnhem; Dr C. Lindeboom, Amsterdam; Dr S. O. Los, 's-Gravenhage; Dr J. W. Marmelstein, Amsterdam; Dr F. C. Meijder, Rotterdam; G. Meijma, Groningen; Dr D. Postma, Burgersdorp (Zuid-Afrika); Dr J. C. Bullmann, Utrecht; J. Strikwerda, Dokkum; Dr J. Thäga, Zwolle; Dr J. Veldkamp, Hilversum; E. Visser, Arnhem; Prof. Dr D. H. Th. Vollenhoven, Amsterdam; Dr J. de Vries, Tilburg; Dr J. D. Wielenga, Franeker; Mr J. A. de Wilde, 's-Gravenhage.

Adres der Redactie:
Prof. Dr V. HEPP, Van Breestraat 14, Amsterdam.

Drukkers-uitgevers:
OOSTERBAAN & LE COINTRE, Goes.
Tel. No. 58 — Postrekening No. 30000.

Abonnement: f1.25 per drie maanden bij vooruitbetaling.
Voor 't Buitenland f1.50 en voor Ned.-Indië f6.— per jaar.
Advertentie: 25 ct. p. regel — Losse nummers f0.15.

INHOUD: Genot en geluk in den modernen tijd. III — Uit de Schrift: Reformatie en Verleden (Openb. 2:5). — Kerkelijk Leven: Synodeindrukken, VIII. De mogelijkheden van onze Vrije Universiteit. — Geestelijke Advies: Verborgenen en geprotestanteerde wil Gods. — Lit. en Kunst: O. Ruyssch, Cirkelgang. — Het boek van de Week: De Wereld van Willem Clissold. — Opvoeding en Onderwijs: Lichamelijke oefening. — Uit de Buitenlandse Kerken. — Stemmen uit onze Kerken. — Persuachouw. — Kerknieuws.

GENOT EN GELUK IN DEN MODERNEN TIJD.

III.

Ongetwijfeld is het waar dat de moderne tijd met zijn intellectueel kennen en technisch kunnen het menselijk leven ongemeen heeft verrijkt.

Maar ook hier geldt de regel dat rijkdom nog geen geluk brengt.

Nimmer is er een tijd geweest, waarin uitvindingen en ontdekkingen haar gaven zoo met kwistige hand onder de menschen hebben uitgestrooid en het bestaan op aarde zoo hebben vergemakkelijkt en veraangenaamd als de tijd waarin wij nu leven.

Maar ook de „machinale aera“, het tijdperk der overheersching van de techniek, heeft zijn zwakke plekken.

Laten we nog eenmaal tot Ford teruggaan, wiens explicaties voor wie nadenken buitengewoon leerzaam zijn, minder om wat hij zegt, dan wel om wat hij veronderstelt.

De industrie — zegt Ford — heeft onbegrensde ontplooiing van noode. Nu, het is mogelijk haar die te verschaffen, want haar afzetgebied is de wereld. Maar hij vergeet dat hij hier heel handig het woord *wereld* in de plaats van *menschen* heeft gezet. De *wereld* is een onbegrensde mogelijkheid. Maar de *menschen*, dat is een vrijwel constante grootheid. En wat constant is, is begrensd. Met dit *begrensd* bedoel ik minder de quantiteit, want die is nog al aardig groot, maar de qualiteit, die ten slotte beheerscht wordt door de vraag wat één mensch in zijn leven kan gebruiken, kan genieten, kan verwerken aan ontspanning, aan genot, aan amusement.

Waarom — zoo vroeg Ford aan zijn collega's — protesteert ge tegen den wensch om de ledige uren der arbeiders te vermeerdere?

Vergeet niet dat voor *gebruiken* even zoo goed tijd noodig is als voor *voortbrengen*. Wat zou voortbrengen baten zonder gebruik?

Maar Ford zelf denkt er niet aan dat de tijd van den verbruikenden mensch niet tot in het eindeloze kan vermeerdert worden.

De tijd van een mensch is maar begrensd. Hij heeft geen vierentwintig uur per etmaal beschikbaar om consument te zijn, al kort hij zijn slaap tot het geringste aantal uren in, gelijk helaas vele genotzuchtige menschen doen, die bij hun dulle jacht op genot hun eigen lichaam verwoesten door het moedwillig den zegen van een gezonden en voldoende slaap te onthouden. Toch laat noch het lichaam, noch de geest van den mensch met zich spotten; op de slaapuren kan nooit duurzaam uitgespaard of er komt een schadelijke achterstand; spieren en zenuwen behoeven rust en hunne vorderingen kunnen wel even uitgesteld, maar niet afgesteld worden.

Als het loon van den arbeider gelijk zal blijven bij een tot 40 uren verkorte arbeidsweek, dan moet het werk zelf nog intensiever geschieden dan tot dusver, in een nog meer versneld tempo. Sterker machines moeten ter beschikking gesteld, maar ook bij den mensch moet de motor sneller draaien.

Wanneer wij deze lijn nu echter doortrekken naar de zijde van het *genot* na den arbeid, dan gevoelt men welk een verwoestende factor er in de geschiedenis van den enkeling en van de massa is ingevoegd.

De wereld van onzen tijd eist zich ziek aan de schoone vruchten der beschaving, ja, zij eet zich, als het niet verandert, den dood bij haar jachtig opslokken van den nektar en ambrosijn van het genot.

Want, maar mate de slinger naar den arbeidskant verder doorslaat, omdat de voortbrenger onder hooger druk moet werken, maar diezelfde mate zal daarna de slinger doorslaan naar de zijde van het amusement. En aan deze zijde kan geen machine het werk overnemen. De geestes- en lichaamskrachten van den mensch zijn bij uitstek gelimiteerd.

Dit nu is de groote kwaal van onzen tijd: de genotzucht. Jong en oud is met deze epidemie aangetast. Ieder wil van alles in het leven genieten, vaak ontijdig,

steeds veel en lang. Met onstuimigen hartstocht werpt men zich op de bokalen der vreugde. De behoeften zijn tot vele vermeerdert. De begeerten zijn tot het uiterste geprikkeld. De lusten op het krachtigst opgewekt. Maar de tijd, dien de mensch voor dit alles ter beschikking heeft, is maar zeer gering. Arbeid en slaap nemen vele uren in beslag. De rest — dat is het eigenlijke. Sterk is die wil tot genot bij den modernen mensch, sterker dan de wil tot macht, zooals Schopenhauer dien zag. Willem Kloos in zijn jeugdijaren zong al van de machtige begeerte naar genieten, die met de passie het lichaam doorstroomde, en och — wat was de amusementsagenda in die jaren nog maar schraal en ijl.

Nauwelijks legt tegenwoordig menig arbeider zijn gereedschap neer — nauwelijks heeft menige vrouw haar tot het uiterste beperkte huishoudtaak volbracht, of zij bestijgen hun plaatsen in den draaimolen van het amusement. Schouwburg en gehoorzaal staan meestal ontvolkt, het genot van cinema, café en danspaleis is reëler, zinnelijker, directer. Wat is begeerlijker voor den jongen man en het meisje dan zich uit te leven, en ongebonden de narigheid van het leven, het zure van de dagtaak te vergeten, niet meer bij de zachtwiegende reidansen der vroegere generaties, maar bij den verrukkelijken ezelopstap van de Charleston en andere onstuimige nitingen van primitieve instincten, gezweven nog van de hecatomben die op het altaar der sport worden gebracht.

Al wat met lust, vreugd, genot, amusement saamhangt, is het hoogst begeerlijke goed der ultra-moderne jeugd, die buiten God en zijn gebod grootgebracht, door geen barrière van fatsoen, van moraal, van hooger en nobel bedoelen zich laat tegenhouden. Zelfs de gedachte aan het ijdele van het leven, en het onvermijdelijke van het sterven, is niet in staat de genotzoekers hun schuimende bokalen voor een oogenblik te doen neerzetten om zich even zelfbezinning te gunnen. Veeleer drinkt men met voller teugen, als het zwarte gewaad van den dood voorbij ritselt, en de slachtoffers hier en daar neerzinken.

Felix Timmermans' nieuwste boek, *Schoon Lier*, laat het ons zoo eerlijk zien, dit onstuimig genotzoeken in het Vlaamsche land, waar ook Pallieter geboren werd, de „dagenmelker“, dien ge immer werkende vindt, alleen maar genietende, volop en meer, en nog.

Als in Lier, waar op elke vijftien huizen een herberg is, en pleziermaken het voornaamste punt van het agendum uitmaakt, iemand begraven wordt, dan is het eind van aller bedenking over den doode: laat ons er maar goed van leven, want 't is zoo rap met een mensch gedaan. „De vrouwen koopen daarom een vierde deel worsten meer, en de venten pakken een dobbel pint bier.“ En wie van armoede niet meegenieten kunnen, toonen den gemeelijken trek, zooals de dikke schoenmaker van wien de schrijver vertelt, die 's middags „zuchtend aan den hoek van de vleeschhalle komt zien wie het werken heeft uitgevonden, maar hij ziet niemand en gaat zuchtend terug naar zijn schoenmakerspikkel“.

En in het *Oude Huis* van Mevr Ammers Kühlen geven de opstandige jongelui „een dansfui, om Tot Immerzeel te troosten, die voor d'r candidaats gezakt is“ en de *rader* in dat moderne huisgezin vraagt: „Waarom zou je niet van je leven genieten wat je kunt, eruit halen wat je kunt... dat is het devies van het jonge geslacht en ik ben gaan begrijpen, dat het de eenige, ware levenswijze is. De menschen van onzen tijd weten tenminste te leven, ... wat zaten wij vroeger vast aan allerlei morele scrupules en ethische overwegingen, wat een stomme nulskeutens waren we, niet dat overgeleverde begrip dat je plicht, je werk, de zorg voor je gezin het eenige was waar een getrouwd man zich nog om had te bekommeren. Wat heeft mijn vader, die in z'n jeugd toch ook heusch geen zoete jongen was geweest, maar één met spirit en temperament ... wat heeft hij in later jaren anders gedaan dan werken, werken en zorgen? Wat had-ie ooit voor levensgenot behalve eens in de week een debatingclub met een paar vrienden, en twee maal in den zomer een vrijen dag, waarop hij aan de Kaag ging visschen“.

Ja, de oude professor had wel gelijk die tot Dr Wijsman zeide, eens de ultra-moderne doctores, maar die nu, oud geworden, zich ging vestigen in een nog veel verder geavanceerd gezin, met opgegroeide kinderen: „U weet niet wat een wonderlijke en verdwaalde kermis tegenwoordig het leven is“.

Een ding staat echter vast: ook in het *genieten* geldt: „qui trop embrasse, mal étreint“, wie te veel tegelijk wil hebben, krijgt niets.

Voor een oogenblik kan de draaimolen van het amusement snel gaan en genotgilletjes wekken bij de debutanten; pas maar op, straks worden ze duizelig!

De motor van het genot is geen machine, het getal der toeren kan niet voortdurend vermeerdert. Het gaat maar tot een bepaald punt, vooral, ja vooral, in het genot.

De verzadigde ziel versmaadt zoo licht ook het natuurlijk honigzeem. Er zijn grenzen aan wat we opnemen en verwerken kunnen.

En nu staat het, zowel psychisch als empirisch, vast dat wanneer een mensch te veel dingen genieten wil in een beperkten tijd, hij deze slechts even kan aanroeren.

Men zet er slechts den mond aan; als men wil gaan drinken met volle tungen is de beker al weg, en wordt er een andere op de hand gezet, maar ook uit dezen worden slechts een paar druppels gegund, enz.

Echt genot isoleert, neemt de dingen alleen, apart, met toewijding, met gespannen aandacht, met toegewende begeerte; dit vraagt rust, overgave, tijd, evenwichtigheid, vreugdevolle zieleactie, harmonie tusschen subject en object.

Ge ziet het aan vele quasi-bereide Amerikanen, die in de een of andere horde mee de heerlijkste oorden van Europa langs-gejakkerd zijn. Ze kunnen zeggen dat ze er geweest zijn — maar daar is 't ook mee uit; genoten hebben ze niet, omdat daar geen tijd voor was; ze mochten alleen de plaatsen zien waar ze, tijd en geld dienende, hadden kunnen genieten, zij hebben „seen the world in a night-Ford“ („'s nachts de wereld in een Ford zittende bekeken“) want als onze geest oververzadigd is van indrukken, neemt hij geen nieuwe op, evenmin als een doornat spons nieuw water meer inzuigt.

Ja, de mensch van onzen tijd, de arme, de ongetrooste, hij heeft in zijn hart gezegd: „nu welan, ik zal u beproeven door vreugde, derhalve zie het goede aan“.

Maar zie, ook dat was ijdelheid.

Dit is de wereld, waarin wij nu leven. Als wij zelf maar niet van haar zijn, innulende de ijdele vreugd in 's boezen tent voor den schat des harten, die het deel is van de kinderen der waarheid.

Daarom moeten we de vraag onder het oog zien: heeft de cultuur in haar verhoogde expansie langs den weg van het genot aan den modernen mensch gebracht, wat deze vóór alles had gehoopt, het verloren paradijs, herwonnen geluk, gemoedsrust, vrede in het hart?

F. C. M.

UIT DE SCHRIFT.

Reformatie en Verleden.

Gedenkt dan, waarvan gij uitgevallen zijt en bekeert u en doet de eerste werken; en zoo met. Ik zal u haastiglijk bijkomen en zal uw kandelelaar van zijn plaats wezen, indien gij u niet bekeert. Openb. 2:5.

Elke reformatie moet aanknoopen bij het verleden. Bij het verleden, indien er in het leven een afval, een inzinking kwam. Bij het onmiddellijk voorafgaand verleden, indien er was een voortgang van kracht tot kracht.

Dat geldt van alle kerkelijke reformatie.

Dat geldt krachtiger nog van het uitgangspunt van alle verdere reformatie, n.l. de reformatie van het hart.

Indien het u, mijn ziel, vroeger beter was dan nu, indien gij voorheen meer leefdet uit de dierbaarheid van Christus, indien gij toen sterker dan nu de waarheid ervaartet van Jezus' woord: de Vader zelf heeft u lief, indien de eerste liefde door u werd verlaten, moet gij, het koste wat het kost, terug.

Terug naar de plaats, waar gij het voor het laatst goed hebt gehad in de gemeenschapsoefening met uw God.

Terug naar het oogenblik, dat de draad uwer eerste liefde brak.

Alles wat gij sinds dien tijd hebt gewonnen en verworven, hebt gij te laten liggen, om terug te keeren tot dat zalige punt, om weer te doen wat gij destijds deed: de eerste, de liefde-werken.

Het is een smadelijke terugtocht.

Het zal door de menschen verklaard worden als een falen.

Het is ook een falen.

Reformieren is een afbreken van wat gij met zooveel inspanning uit zelfliefe of wereldliefe of ook naastenliefe hebt gebouwd. Het is alleen de liefde van Christus, welke u dringen mag.

Zoo'n reformatie vraagt een tweede bekeering, welke voor het teere gevoel van Gods kind nog veel zwaarder valt dan de eerste bekeering.

De gang naar Canossa is er een zegetocht bij.

En dan, als gij den draad hebt opgenomen, moet gij aan het weefsel opnieuw spinnen, nadat het goeddeels is uitgetrokken. Als gij de eerste werken doet, moet gij al uw werk van maanden, van jaren (en wat de kerk betreft: van eeuwen misschien) weer overdoen.

Want bij dat vroegere punt blijven staan, moogt gij niet.

Zoomin voor de kerk mag ook voor de ziel de reformatie ontaarden in repristatie (een herstel van het oude).

Zoomin voor de kerk mag ook voor de ziel de reformatie een oorkussen worden van het konserverisme.

Gij hebt nu te doen, wat gij vroeger had moeten doen.

Maar nu niet met de schreden naar de wereldstad of de ik-stad gericht, doch met het aangezicht naar Jeruzalem.

Alleen reeds om uw schade in te halen, hebt gij een leven van voortdurende reformatie nodig.

En ach, dan knapt de draad der eerste liefde weer.

En gij moet alweer achteruit.

En gij moet opnieuw reformieren.

Gij moet opnieuw uw taak overmaken.

Zoo gunst de waarachtige reformatie des harten u geen vrij oogenblik, evenmin als in de kerk de reformatie ook maar één moment mag ophouden.

Geest des Heeren, voltrek Gijzelf de reformatie zoowel in mij als in mijn kerk!

Werk, werk door, blaas mij weg waarheen Gij wilt!

Dan zal ik als een wingerdblād vallen aan de voeten van den heerlijken Christus en den Barmhartigen God!

HEPP.

KERKELIJK LEVEN.

Synode-indrukken.

VIII.

De Bijbelvertaling II.

Twée argumenten, ter Synode aangevoerd om er zelfs geen onderzoek naar in te stellen of thans niet de tijd voor een verbeterde bijbelvertaling gekomen is, hebben wij reeds besproken.

Wij komen nu tot een derde.

Men zeide: het is niet gebleken, dat de behoefte daaraan onder ons leeft.

Hierbij zal menigeen zich de oogen eens uitwrijven en vragen: hoe nu?

Sinds jaar en dag is deze kwestie reeds aan de orde.

Voor meer dan twintig jaar werd deze behoefte reeds in brochures geuit.

De vraag naar een herziene bijbelvertaling werd op het Synodale agendum van 1914, dus dertien jaar geleden, gebracht door niet minder dan twee partikuliere Synodes, die van Zuid-Holland ten Zuiden en van Noord-Holland.

In 1917 werd allerm minst de behoefte ontkend.

De Synode van Rotterdam zag groote bezwaren in het bestendigen van den toestand.

Volgens het rapport, toen uitgebracht, was het onmogelijk om over bepaalde teksten te preeken, wijl de vertaling niet deugde. Het dachtte, dat er langzamerhand een wantrouwen jegens de Statenvertaling zou kunnen ontstaan en een grèpen naar onbetrouwbare andere vertalingen.

Eit zulk een bekentenis spreekt toch zeker wel een behoefte.

En het rapport heeft recht gezien.

Men kan de oogen wel voor de werkelijkheid sluiten, maar het feit laat zich niet wegdeneeren, dat het wantrouwen jegens de Statenvertaling bij een deel van het Gereformeerde volk reeds wortel heeft geschoten.

Evenmin valt het feit te loochenen, dat op sommige huistafels reeds vertalingen, door niet-Gereformeerden bewerkt, worden opengeslagen.

Wij willen dat niet goedpraten.

Wij vinden onze op vele plaatsen gebrekkige Statenvertaling nog altijd beter dan die vertalingen. Maar wel hebben wij reden om te vragen: is er ook oorzaak?

En er bestaat geen reden om te vragen: is er wel behoefte?

Natuurlijk zal het Gereformeerde volk in zijn heele breedte over die behoefte niet kunnen oordeelen.

Zij kennen uiteraard het verschil tusschen den grondtekst en onze Statenvertaling niet.

Zij kunnen de behoefte aan uitbreiding van de

belijdenis beter peilen dan die aan een verbeterde vertaling.

Daarom — als men wacht op een massale uiting in deze, dan kan het nog geruimen tijd duren.

Doch gaat een kerk vrij uit, als zij weet, dat zij door haar vertaling een deel van het Woord Gods aan de gemeente onthoudt, op grond daarvan, dat die gemeente het zich nog niet zoo goed bewust is.

Ofschoon — ook in dit opzicht worden ook eenvoudigen in de gemeente al meer en meer bewust.

Wij zouden dit uit brieven kunnen slaven.

De kerk kome toch niet achteraan!

De kerk kome toch niet te laat!

Wij hadden zoo graag gewild, dat deze stem op de Synode niet was vernomen: er is geen behoefte.

Laat men desnoods zeggen: wij kunnen nog niet. Maar laat men toch de behoefte niet ontkennen.

De moeilijkheden van onze Vrije Universiteit.

Mogen we dit artikel beginnen met een ietwat ondeugende opmerking?

Men beschouwe ze als zoodanig en niet meer. Wie ze hoogst ernstig nam, zou onze bedoeling miskennen.

Te Arnhem werd dit jaar met het oog op de gerezen moeilijkheden aan onze Universiteit een motie aangenomen, welke tot strekking had, dat onderzocht zou worden of art. 2 der statuten niet zóó moet worden geïnterpreteerd, dat tot de primaire Gereformeerde beginselen ook behoort het gezag der Heilige Schrift, gelijk de Gereformeerde Kerken in Nederland dat hebben beleden en handhaven.

„De Standaard” (hoofdredakteur de heer H. Colijn) gaf daarover een voorloopig oordeel ten beste.

Toen andere bladen erover schreven of aankondigden erover te zullen schrijven, verzocht de heer Colijn echter per ingezonden stuk dit niet te doen ten einde de commissie, welke hiervoor benoemd was, in rustige sfeer te laten arbeiden.

Ons blad, dat reeds begonnen was de zaak te bespreken, schikte zich hiernaar.

Niet, dat wij geloofden, dat er van persbeschouwingen zulk een gevaar te duchten was.

Maar waarom zouden wij den heer Colijn geen genoeg doen?

Hij heeft zich voor de Vrije Universiteit opofferingen getroost als weinigen.

Dankbaarheid gebiedt zijn verzoek in te willigen. Zoo deed onze pers algemeen.

Maar zie, nu heeft de heer Colijn zelf het zwijgen verbroken.

In zijn rede voor onze Universiteit te Groningen en te Middelburg ruidde hij een groote plaats in aan de moeilijkheden en haar oplossing.

En welkome verrassing voor ons, hij oordeelde ongeveer in denzelfden geest als waarin wij van plan waren te schrijven.

Hij bleef in de algemeene lijnen.

Ook wij waren van voornemens dat te doen.

Onze positie bracht dat trouwens mee.

Met instemming halen wij uit zijn rede het volgende aan:

Dit sta dus voorop als we over moeilijkheden spreken en als we ze moeten oplossen: de zaak der Universiteit mag niet worden veronachtzaamd, nog veel minder losgelaten; de zaak der Universiteit moet voortgang hebben! Eerst als we dat hebben vastgesteld, eerst als dat woord met metalen klank in hoofd en hart weerklank heeft gevonden, eerst dan zijn we in de stemming om met vrucht zwarigheden onder de oogen te zien.

Eerst dan kan men — om slechts dit te noemen — in rustige atmosfeer nadenken, spreken en handelen over de dingen die saamhangen met het conflict, dat ten vore jare in de Gereformeerde Kerken tot uiting kwam.

Er zijn er die de daarmee verbonden moeilijkheden wel heel simplistisch zien.

Er zijn er voor wie het bezwaar hierin schijnt te bestaan, dat enkele docenten hebben opgehouden lid der Gereformeerde Kerken te zijn. Ze kunnen zich een Universiteit op den grondslag der gereformeerde beginselen blijkbaar alleen voorstellen als de professoren tot de Gereformeerde Kerk behooren.

Er zijn er aan den anderen kant die er zich toe bepalen om te zeggen: het is volstrekt geen eisch voor een hoogleeraar om lid eener Gereformeerde Kerk te zijn. Het is voldoende zoo hij verklaart met art. 2 der Statuten in te stemmen. Alles wat ge op het oogenblik meer eischt, eischt ge ten onrechte.

Beide deze vlug-met-hun-oordeel-gereed-zijnde groepen maken het zich al te gemakkelijk en hebben de eigenlijke moeilijkheden niet gepeild. De eersten, de Universiteit beschouwende als een instelling, uitgaande van hen die lid der Geref. Kerken zijn, miskennen den veel breederen grondslag er van en zouden haar met hunne opvatting in een hoek drijven waar zij nooit mag komen te staan.

De laatsten hebben blijkbaar geen oog voor de betekenis, die uitspraken van vergaderingen van Kerken van Gereformeerde belijdenis hebben kunnen voor de nadere interpretatie van het begrip Gereformeerde beginselen.

De een hecht te groot gewicht aan het enkele feit van het lidmaatschap eener Kerk, de andere loopt veel te licht heen over de betekenis eener eenparige uitspraak van eene vergadering van Kerken die de Gereformeerde waarheid belijden en liefhebben.

Maar buiten deze heet-van-de-naald-oordeelenden zijn er onder ons ook die de dingen op ernstiger wijze onder het oog zagen en die door onrust gekweld

werden. Bij wie, in verband met uiterlijk waaneembare verschijnselen, twijfel rees of men er wel op aan kon, dat het beginsel, waaruit de Universiteit leefde, onverzwakt gehandhaafd bleef.

Die twijfel zal, voorzover hij verband heeft met het ten vorigen jare voorgevallene, door de laatste vergadering te Arnhem bij verreweg de meesten wel opgeheven zijn. De verklaring van de betrokken docenten, dat zij onveranderd het standpunt van art. 2 der Statuten aanvaardden: dat zij de Gereformeerde beginselen, waartoe wel in de eerste plaats het volstrakte gezag der H. S. behoort, als grondslag voor hun onderwijs blijven erkennen; dat zij voortzetting bij dat onderwijs uitgaan van de Schriftbeschouwing zooals die met name door Kuyper en Havink en Wolter Sr. ontwikkeld is, die verklaring is in opechtheid afgelegd en behoort in denzelfden geest te worden aanvaard.

Rekening houdend met de schildering, die Prof. Anema ons te Arnhem van professoren en van hunne eigenaardigheden gegeven heeft, kan men, dunkt mij, met deze verklaring genoegen nemen.

Daarmee is echter nog niet een punt beslist, dat in meer algemeenen zin van betekenis is, n.l. of artikel 2 der Statuten van de Vereeniging voor H. O. zoo moet worden opgevat, dat tot de daar genoemde gereformeerde beginselen behoort het goddelijk gezag der H. S., gelijk de Geref. kerken in Nederland dit in hare kerkelijke vergaderingen belijden.

Dat raakt niet direct het geval der professoren, maar wel de verhouding tusschen Universiteit en Kerk. En daarom is dit punt zoo uiterst belangrijk.

Dat uitspraken van de bedoelde kerkelijke vergaderingen voor de rechte kennis der Geref. beginselen van groote betekenis zijn, zal wel niemand willen ontkennen. Dat is ook het geval, indien een Synode der Chr. Geref. Kerk of eenige andere Kerk van zuiver gereformeerd belijden, zich over het goddelijk gezag der H. S. of eenig ander gewichtig punt zou uitspreken. En dan kan men, alle omstandigheden in aanmerking nemend, zelfs gerust zeggen, dat eene uitspraak van een Synode der Geref. Kerken in Nederland op een zoo primair punt als het goddelijk gezag der H. S. voor een Universiteit, die op Gereformeerden grondslag rust, niet alleen maar van betekenis is, doch dat zulk een uitspraak geringschikt moet worden onder de bronnen van de eerste orde waartoe de gereformeerde beginselen op dit stuk worden gekend.

Daarmee is echter niet gezegd, dat eene beslissing dier kerken voor de Universiteit bindend zou wezen. Er zijn er wel die tot die meening overhellen, maar dat gevoelen is onjuist.

De verhouding tusschen Universiteit en eenige groep van Gereformeerde Kerken, welke ook, kan nimmer zóó zijn, dat de eerste iets als juist, als waar zou moeten aanvaarden, eenvoudig omdat die groep van kerken het zóó heeft gezegd.

Maar natuurlijk blijft daarnaast het volle recht bestaan om de vraag te stellen, of eene Gereformeerde Universiteit inzake het goddelijk gezag der H. Schrift niet geheel zelfstandig tot een opvatting van dat gezag behoort te komen, die niet strijdt met de opvatting, o.a. door de Gereformeerde Kerken in hare vergaderingen beleden en gehandhaafd. Als die opvattingen in het eind dan blijken overeen te stemmen, is die overeenstemming niet een gevolg van het overnemen door den een van het gevoelen van den ander, maar is ze vrucht van gelijk inzicht onafhankelijk van elkander verkregen. Er is dan geen diensthareid van den een jegens den ander.

Gelukkig behoeven wij deze ingewikkelde kwesties hier hedenmiddag niet tot oplossing te brengen. Daarvoor is — zooals u bekend is — een commissie benoemd, welke advies over dit punt wel het noodige licht zal doen opgaan.

En dat advies zal op zijn beurt wel weer aanleiding geven tot verdere beschouwingen. O.a. over de vraag langs welken weg men in het algemeen tot de vaststelling der Geref. beginselen op het terrein der niet theologische wetenschap geraken moet.

Er is dus nog heel veel te doen.

Hoe hartelijk wij het ook met de belijdenis onzer kerken eens zijn en hoezeer de beslissingen van Assen onze overtuiging uitdrukken en wij daartoe naar de krachten ons gegeven hebben medegewerkt, wij gelooven toch, dat onze Universiteit alle schijn moet mijden om door een algemeene uitspraak zich een kerkelijk cachet te geven.

Wij gelooven dan ook, dat de gerezen moeilijkheden incidenteel moeten worden opgelost.

Dieper gaan wij op deze zaak niet in.

Alleen behouden wij ons het recht voor ons gevoelen kortelijk te motiveeren.

Wanneer men een interpretatie van art. 2 gaf, zooals die materiëel in de motie staat, zou het ongetwijfeld niet in de bedoeling liggen om onze Universiteit een kerkelijk karakter te geven. Men zou hiermee slechts een konfessioneele uitspraak beoogen. Toch zou dat — al werd het nog zoo duidelijk uitgesproken — door een groep Gereformeerden, bepaaldelijk door vele Gereformeerde Hervormden in den zin van een kerkelijken band worden opgevat.

Dat is niet maar een bloot vermoeden.

Het berust op werkelijke gegevens.

Gelijk men weet, sprak de Christelijke Vereeniging tot Verzorging van Krankzinnigen zich op een wijze uit, waardoor zij de dogmatische beslissingen van Assen in haar grondslag opnam.

Zij gaf duidelijk te kennen, dat zij daardoor niet als een kerkelijke vereeniging wilde worden aangemerkt.

Zij beschouwde het louter als een nadere precisering van haar konfessioneele standpunt.

En hoe werd dit in sommige Hervormde kringen ontvangen?

Men accepteerde eenvoudig niet de verklaring, dat de Vereeniging niet kerkelijk wilde worden.

En
reeds
Vere
is m
No
Ma
king
En
men
forme
voor
Hel
den e
Ma
ingaa
ne
vóe
De
in sc
Unive
aansh
helbe
Dat
de to
Nu
mogel
Het
forme
Ma
Kerke
De
eerst
dekt
Dwali
En z
lange
de m
is he
daarh
Wij
te Pi
Dat
zoo g
Dce
zun i
Dit
We
aanzh
Mar
wegen
Hie
gelege
Wij
Ma
zegge
En
te wij
missie

Verbi

In
wat il
numm
een ty
gedac

Ze

der: 1

18:23

die sc

heid

Laa

die hi

even

heden

Eer

33:11

dat Hi

in der

godde

Het

God h

slate

derve

loozo

geen l

pen in

In

stellig

der S

verkie

Nu

Het

sluiten

een w

Hee

tot die

doet

zelf ge

voor l

voor c

schied

Ook

woerd

de ku

er op